

Romhányi Sándor: A nemzeti zászló. (Budapest, 1925. Szent István, 48. l.) A nemzeti zászló szimbolikus jelentőségét fejti ki ez a könyv. Az ifjuság számára olvasmány e mű, de érdekes tanítók és népnevelők számára is.

ÉLETRAJZOK, MEMOÁROK.

Franz Herczeg: Graf Stephan Tisza. (Wien—Budapest, 1926. Eligiuss-Verlag, 56 lap.) Ottlik György „Das moderne Ungarn“ címen sorozatot szerkeszt a német közvélemény számára, amelyben államférfiak, költők, képzőművészek, muzikusok és tudósok életrajzát akarja közzétenni, olyanokét, akik a magyar szellemi életben nagyot alkottak. Az első kötet most jelent meg, és Herczeg Ferenc tanulmánya Tisza Istvánról ez a kötet. Herczeg Tisza jellemrajzát mondja el ebben, valamint jelentőségét az új Magyarország történetében és azt mondja, hogy *Tisza személye éppen olyan megnyilvánulása volt a magyar fajnak, mint ahogy a bazalt a vulkán terméke.* Herczeg hódolattal és elragadtatással ír mindenütt Tiszáról, mint ahogy politikai vezérének is tartotta egész életén át. A külföld mindenestre nagyszerű jellemrajzot kap ebben a könyvben, amelyben Herczeg nagy jellemző művészete is tökéletesen érvényesül.

Krúdy Gyula: A tegnapiak ködlovagjai. (Tevan-kiadás, Békéscsaba 1925. 218 oldal, 10 alapár.) Ha a memoár nem volna már rég ismert irodalmi műfaj, ki kellene találni Krúdy Gyula számára. Ez az őszbe-csavarodott ábrándos nézésű gavallér, aki a nyíri kuriák közül csöppent a Margitsziget álmódó fái alá, akinél jobban senki nem ismerte a tegnapi nagy urakat és ami ezzel összefügg, a kis táncosnőket, aki órák hosszat ül a pohárban csillogó bor színén megrengve füstös kis budai koresmák nem mindig kifogástalan fehérségű abroszánál, olyan szavakat, olyan hasonlatokat tud találni egy-egy figurájának jellemzésére, amelyért a legsziporkázóbb francia visszaemlékező szívesen odaadta volna egy-két kötetét, hiszen ugyis maradt volna neki elég. Krúdy Gyula tulajdonképpen nem is ír mást, csak memoárt. Még a regényei és novellái is visszaemlékezések. Csak abban különbözik francia elődeitől, hogy nemcsak eseteket, anekdotákat és bonmókat hord össze, hanem élet és lélek is van novelláiban. Ebben a kötetében, amelyről itt beszámolunk, Budapest lelke él, azé a Budapesté, amely éppen nagy mohósággal volt utban afelé, hogy rövid időre világváros és igazán az ország szíve legyen. Azóta, mint mondják, az ország feje lett, még pedig ormóttan nagy fej az ország véznára hervadt törzsén. Krúdy az embereken keresztül érezteti a kort. Egészen diszparát embereket hoz össze. Nehéz elképzelni, hogy kerül egy társaságba néhai I. Ferenc József császár és király, aki Európa legelső gavallérja volt, és a varrógép tőpörödött kis költője, aki semmitől nem állott olyan távol, mint a gavallériától, vagy Rudolf trónörökös és a turini romete-trónus örököse, Tisza István és Károlyi Mihály, a walesi herceg és Milán exkirály, vagy Ady Endre, aki a vidéki éjszakák háromnapos dáridóit telepítette be Budapestre és a disznófejű nagy ur földi helytartói, az Eszterháziak és a Rotschildok, Kun Béla, a bolsi, és Szemere Miklós, de genere Huba, az ősi tradíciók, a magyar konzervatívizmus magános szobra. Mégis együtt vannak és érezzük, hogy összetartoznak, mert együtt adják hamisítatlan képét

annak a tegnapi Magyarországnak, amelytől máris nagyobb távolság választ el bennünket egy évszázadnál. A könyv külsőre is nagyon tetszetős, amit ujabban ismét el lehet már mondani a magyar könyvekről.

Lázár Béla: A fiatal Munkácsy. (Budapest: Kultúra 1926. 194 lap, 11 képpel.) Magyarának született, Párisban élt és képei Amerikában vannak: ekként jellemzi Lázár Béla Munkácsy Mihályt, és jellemzi még ezzel a mondattal is: az a szenvedélyes iv, amely egy leigázott és ezért lázasan éledő ország tarka kezdetlegességéből a legnemesebb színek és vonalak zajló városán át a gigászi méretek öntudatos rohanásának felhőkarcolói közé vág, szimboluma Munkácsy Mihály némileg a magyarság világtörténeti pályájának. Lázár Béla magyarátát keresi annak a csodálatos sorsnak, hogy az aradi asztalosinasból miként lett nagy festőlélek, aki mindig megörizte a magyar róna szellemét, hogy ez a művész a párisi világfiéletben is miként érvényesítette magyar szellemét és hogyan lett ez a művész leginkább Amerikában az európai festészet reprezentánsa. Lázár Béla ekként leginkább a fiatal Munkácsy szellemének kialakulásával foglalkozik és azt mondja, hogy *Munkácsy ugyanannak a magyar léleknek festészetben való kifejeződése, amely az irodalomban Petőfit és Aranyt alkotta.* A Bajza-verseket író kezdő Petőfi mása az akadémikus kompozíciókat festő fiatal Munkácsy. A *Siralomházban* Bürgözdí Bandi várja utolsó óráját, a *Tépéscsinálók*, mintha Petőfi szabadságharcos verseihez készült volna, *Milton* homlokán a *Felhők* Petőfijének gondolatai felhőznek, a *Kukoricapattogatás* halk nyitánya a zordabb *Tengerihántásnak*, a *Regélő honvéd* tulajdonképpen a *Családi kör* egyszerű asztala mellé telepedett le és az öreg Arany, a *Buda halálával*-val és a megtört Munkácsy a *Honfoglalás*-sal egyformán emelkednek a zsáner-magyarság, a népiesség jelenéből a mélyebben magyar zengésű multba. *Petőfi vándorösztöne* hajtgoyott, *Petőfi soha el nem juthatott*, s a kétely, *Arany* kinzó *Nessus-inge* ott tapad haláláig Munkácsy melén is.

Dr. Hanne Back: Thomas Mann. (Phaidon-Verlag: Wien: 1925. 118 old. Kötte 5 Gm.) Németország a mult évben ünnepelte legnagyobb prózaírójának, Thomas Mannak ötvenéves születésnapját, aki maga is legmonumentálisabb művének, a *Zauberbergnek* megjelenésével ülte meg ezt a dátumot. Ebből az alkalomból íródott ez a rövidlélekzetű, de alapos tanulmány, amelynél jobb és megértőbb jellemzése nem igen akadt eddig Thomas Mannak. Részletes életrajzi adatokat nem ad ez a tanulmány, de nincs is rá szükség. Aki Thomas Mann könyveit olvasta, annak alig van már szüksége életrajzra. Thomas Mann egész oeuvreje egy nagy önéletrajz, amely a szerző életének minden dátumát magába foglalja. Nincs ebben a hatalmas műben egyetlen alak sem, amelyhez az írónak valami személyes köze ne volna, nincs egyetlen jelenet sem, amelyet ő maga át ne élt volna. Különbön csaknem minden egyes regénye vagy novellája a szigorú polgári rendszeret és költői hanyagság, a reális valóság és a színes ábrándvilág küzdelme. Thomas Mann vérében is megvan ez a kettősség, hiszen apai ágon lübecki kereskedőtől származott, anyja pedig braziliai leány volt, akár csak legszebb novellája hősének, Tonio Krögernek. Hanne Back azután sorra veszi Thomas Mann minden munkáját, legelső novelláitól egészen a *Varázs-*